

Van: Belangenvereniging Almere – Hout
p/a secretariaat BAH
Rietganslaan 23
1343 AP Almere

Aan: de minister van Economische zaken
en de minister van Infrastructuur en Milieu

Almere - Hout, 20 april 2017

Onderwerp: Zienswijze ontwerp 'Rijksinpassingsplan Windpark Zeewolde 121 RW1929-231/17-002.601 | Definitief 02.

Geachte minister van Economische zaken en minister van Infrastructuur en Milieu,

De BAH heeft vele acties ten aanzien van de plannen van het windpark Zeewolde ondernomen waarvan sommige in samenwerking met de Vereniging Stop Windmolens Gooimeer zoals onder meer

- ingesproken bij de politieke markt van de gemeente Almere
- ingesproken bij de Commissie duurzaamheid van de Provinciale Staten
- enquête georganiseerd tegen windmolens langs de A27 waarop in korte tijd meer dan 1100 ondertekenaars kwamen
- gesprekken gevoerd met de verschillende fracties van de gemeenteraad en de burgemeester van Almere
- meerdere malen gesproken met vertegenwoordigers van de Windvereniging Zeewolde
- geparticipeerd met de Motiemarkt van Almere

Helaas lijken al deze acties tevergeefs en werden de molens langs de A27 alleen maar hoger. Men kan zich dus terecht afvragen waar het zogenaamde maatschappelijke draagvlak is in de samenleving voor windturbines op land.

Ook kan men zich afvragen hoe het gesteld is met burger participatie in onze democratie als er in deze zaak het beleid alleen bepaalt wordt door ambtenaren van EZ en I&M tezamen met de initiatiefnemer.

Ook de Nationale Ombudsman had in een rapport eind vorig jaar ernstige kritiek op de SER over het bagatelliseren van de nadelen van windparken.

Volgens het Regioplan was de keuze voor de plaatsing zones gebaseerd op een integrale afweging en evenwichtige balans tussen de drie pijlers omgevingskwaliteit, maatschappelijk draagvlak en economisch draagperspectief.

Namens alle leden van de BAH

Hans van Marlen (Voorzitter)

Bijlagen:

Bijlage 1 Zienswijze Conceptnotitie reikwijdte en detailniveau windpark Zeewolde 23 december 2015.

Bijlage 2 Zienswijze Ontwerp Regioplan windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland en plan MER voor Regioplan windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland 2 december 2015

Hierbij treft u de zienswijze van de Belangenvereniging Almere Hout (BAH) op het op 9 maart 2017 ter inzage gelegde Ontwerp Rijksinpassingsplan (RIP) Windpark Zeewolde.

De Belangenvereniging Almere Hout (BAH) vertegenwoordigt 400 leden uit voornamelijk de Almeerse woonkern Vogelhorst, maar ook uit de woonkernen Nobelhorst, Buiten en Oosterwold. Daarnaast worden wij gesteund door vele bewoners uit het Gooi en vooral uit Huizen.

Onze zienswijze concentreert zich voornamelijk op de 8,5 km lange zone langs de A27 waar 17 windturbines met tiphoogte 220m zijn gepland (RIP figuur 1.2, windturbines A27.01 t/m A27.17). Dit is feitelijk maar een klein deel (6,3%) van de in totaal 135 km, maar met hele grote gevolgen voor duizenden huidige en toekomstige bewoners. Ter plaatse van Almere Vogelhorst en Nobelhorst staan woningen op 800 tot 2500 meter van de genoemde windturbines en zijn duizenden woningen in Oosterwold gepland op mogelijk nog kortere afstanden. Dit is een unieke situatie in Nederland: nergens zijn dergelijk hoge windturbines geplaatst en dan ook nog zo dicht op duizenden woningen.

Als BAH zetten wij vraagtekens bij de volgende punten:

1. *belanghebbende Almeerse bewoners zijn niet actief geïnformeerd over de plannen en de gevolgen hiervan voor hun leefomgeving én zijn niet actief meegenomen in het beslissingsproces.* In het RIP voorwoord "Ontwerpbesluit tot vaststelling van het inpassingsplan" worden bij de passage "overleg gepleegd als bedoeld in artikel 3.1.1 van het Bro" de grote groep belanghebbende Almeerse bewoners noch de BAH vermeld. Pas eind 2015 is de BAH door een bericht in de lokale krant achter de plannen gekomen en zijn wij zelf bij de Ontwikkel-vereniging Zeewolde om uitleg gaan vragen. Toen werd duidelijk dat de plannen al grotendeels vastlagen.
2. *de veiligheid van het woongebied met betrekking tot de luchtvaart op vliegveld Lelystad wordt niet goed meegenomen.*

De A27 staat loodrecht op het verlengde van de start- en landingsbaan van vliegveld Lelystad. Vanaf Lelystad vertrekkende vliegtuigen in ZW richting draaien snel weg voor ze de A27 naderen. Volgens de MER Lelystad Airport 2014 draaien op Lelystad aanvliegende vliegtuigen van ZW naar NO net vóór de A27 op een hoogte van 1500-1700 ft (460-520m) boven oostelijk Oosterwold – dus binnen de Outer Horizontal Surface contour van 146,3m. Bij genoemde bewegingen dient rekening gehouden te worden met het vliegverkeer naar Schiphol, wat in theorie vaste paden volgt maar in de praktijk sterke variaties heeft.

Allereerst valt op dat op RIP figuren 2.7 en 2.8-links deze contour grenst tot aan de A27, op RIP figuren 2.8-rechts en 2.9 is deze precies voldoende van de A27 af getekend zodat er windturbines geplaatst kunnen worden zonder hoogtebeperking. Deze verschuiving wordt niet verklaard, maar de verplaatsing maakt wel de 220m hoge windturbines mogelijk?!

Als tweede worden de geplande 220m hoge windturbines nét buiten de 146,3m hoogtecontour geplaatst. Op Lelystad aanvliegende vliegtuigen kunnen dus zeer dicht bij de 220m hoge windturbines langs de A27 komen. Bij draaiende bewegingen is de hoogte niet altijd constant. Verder dienen de vliegtuigen ook nog eens rekening te houden met het in de praktijk sterk variërende vlieggedrag van vliegverkeer naar Schiphol. Bij een vliegincident door een noodgeval of zeer slechte weersomstandigheden kan een vliegtuig door de beperkte ruimte dus in aanraking komen met een windturbine en daarna in één van de woonwijken neerstorten. Met het grote aantal verwachte vliegbewegingen met grotere vliegtuigen op vliegveld Lelystad is deze kans redelijk aannemelijk.

3. *de benodigde hoogte van 220m is niet onderbouwd en wettelijk (op zijn minst) dubieus* Vanuit het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland amendement B-5 geldt "het uitgangspunt voor windturbines is een maximale ashoogte van 120m met daarbij het maximaal

haalbare vermogen per turbine. Indien initiatiefnemers een hogere ashoogte willen voor een hogere MW dient te worden aangetoond dat het maximaal haalbare vermogen per turbine bij een windmolen met een ashoogte van 120m ontoereikend is". In het RIP pagina 49 wordt een algemene uitleg gegeven waarom vanuit de wens tot maximale energieproductie evenals financiële haalbaarheid gebruik gemaakt zou moeten worden van de ruimte in de hoogte. Een goede rekenkundige en/of financiële onderbouwing ontbreekt echter – waarmee niet voldaan wordt aan het Regioplan. Het is op zijn minst opmerkelijk dat zelfs met een dubbeldraai termijn van 5 jaar de exploitatie nog niet dekkend is en de zogenaamde onrendabele top volgens RIP 7.2 gedicht moet worden met de SDE+. Als kostenpost zijn afkoopregelingen om bestaande windturbines te vervangen en economische levensduur af te kopen zeer dubieus. De langs de A27 geplande windturbines worden als economisch noodzakelijk omschreven evenals benodigd vanuit binnenplanse compensatie.

Het is onduidelijk welke alternatieven er zijn bekeken, zoals bijvoorbeeld meer windturbines met ashoogte 120m of de keuze om alleen de 276 MW te plaatsen die extra benodigd is op het huidige aanwezige vermogen om te voldoen aan de doelstelling. Als dit laatste alternatief wordt gekozen kan de strook langs de A27 mogelijk worden ontzien en kunnen de 93 bestaande windturbines in een latere fase worden vervangen waarbij door voortschrijdende techniek het energetisch rendement hoger zal zijn.

Ook is niet duidelijk of de uiteindelijke keuze gebaseerd is op maximaal energetisch rendement en daardoor maximale beperking van de CO₂ uitstoot – de uiteindelijke reden voor het gebruik van windenergie.

Verder is er nog steeds onduidelijkheid of de windturbines lang de A27 wel 220m hoog mogen worden of dat deze in hoogte beperkt worden. Het ministerie van I&M zou hier in de zomer van 2016 een beslissing over nemen. Deze beslissing is daarna verzet naar midden december 2016, nu in april 2017 is er nog geen beslissing over genomen. Het is kennelijk een lastige zaak.

Op RIP pagina 46 wordt vermeld dat uit de Wlv en het Luchthavenbesluit Lelystad volgt dat niet kan worden afgeweken van in het luchthavenbesluit vermelde hoogtebeperkingen. Op meerdere plaatsen in het RIP wordt echter vermeld dat het bevoegd gezag een vvgb zal verstrekken: op pagina 46 is dat "mogelijk", op pagina 47 "voornemens" en op pagina 58 zelfs "afgegeven". Het is vreemd dat de verstrekking van de vvgb in de RIP qua status steeds verandert. Daarnaast is het verbijsterend dat er van een in 2015 volgens een rechtmatige bestuurlijke procedure opgesteld officieel Luchthavenbesluit zou worden afgeweken omdat het niet overeenstemt met een later opgesteld Inpassingsplan. Vanuit behoorlijk bestuur gezien zou het Inpassingsplan aangepast moeten worden.

4. *een vaste dubbeldraai termijn van 5 jaar is onlogisch*

In RIP 3.5.2 wordt gesteld dat de dubbeldraai termijn 5 jaar is, bepaald "op basis van de door de particuliere eigenaren van solitaire windturbines aangeleverde bedrijfsgegevens". De bouwperiode bedraagt ten hoogste 2 jaar, dus de herstructureringstermijn is ten hoogste 7 jaar. Volgens RIP 4.2 dient het Windpark Zeewolde in 2020 operationeel te zijn om bij te dragen aan de realisatie van 6000 MW operationeel windvermogen.

Gezien het nu april 2017 is, is het goed mogelijk is dat het totale project niet in 2020 opgeleverd wordt. Als het uitgangspunt is dat de herstructureringstermijn ten hoogste 7 jaar is, dan kan het bij vertraging gebeuren dat voor sommige eigenaren de dubbeldraai termijn minder dan 5 jaar wordt. Dit is gezien de afschrijving van de windturbine naarmate deze ouder wordt ook logisch. Het is dus onlogisch om de dubbeldraai termijn standaard op 5 jaar te zetten.

5. *het RIP bevat rechtsongelijkheid*

Als eerste is er binnen ontwikkelgebied Oosterwold een duidelijke scheiding aangelegd tussen bouwovereenkomsten voor 10 november 2016 en die na deze datum. Indien bewoners van een bouwobject met anterieure overeenkomst voor 10 november 2016 slagschaduw boven de norm

ervaren wordt de betreffende windturbine stilgezet, zij zijn echter vrij in de keuze van de opzet van hun bouwobject. Indien bewoners van een bouwobject met anterieure overeenkomst na 10 november 2016 slagschaduw boven de norm kunnen ervaren is het bouwobject niet toegestaan of zijn zij gebonden aan beperkingen in de keuze van de opzet van hun bouwobject indien zij geen hinder van slagschaduw willen ervaren. Bewoners met een anterieure overeenkomst voor 10 november 2016 kunnen dus de molens stil laten zetten, bewoners met een anterieure overeenkomst na 10 november 2016 kunnen dit niet.

Als tweede wordt op RIP pagina 25 aangegeven dat “de uiteindelijke keuze voor welk windturbintype gebouwd gaat worden pas wordt bepaald als het proces van vergunningverlening is afgerond” - er wordt alleen een bandbreedte aangegeven. Dit is teveel vrijheid en mag niet toegestaan worden. Geen enkele gemeentelijke of rijksinstantie zal een vergunning afgeven voor een niet volledig gespecificeerde aanvraag, wat hier blijkbaar wel wordt verwacht. Er dient bij de vergunningsverlening duidelijkheid te zijn over de specifieke windturbine en de gevolgen van deze keuze.

Als de tiphoogte bij vergunningverlening niet vast staat wordt automatisch niet voldaan aan Regioplan amendement B-5 om “correct onderzoek te laten verrichten naar de mate waarin geluidsoverlast, verlichtingsoverlast, resonantie en trillingen verschillen t.o.v. een windmolen met een tiphoogte van 145m”.

6. *de overlast voor bewoners kan groot zijn en de haalbaarheid van projecten ondermijnen*

Vanuit onderzoek naar gerealiseerde windturbines komen de volgende zorgen naar voren: *Laagfrequent geluid* (LFG) – er zijn reeds omwonenden in diverse delen van Nederland (en daarbuiten) die last ervaren van laagfrequent geluid en trillingen van windturbines in de nabijheid van hun woning. Dit heeft bijvoorbeeld in Houten geleid tot toegekende planschade van 44.000 euro per huishouden en het op gezette tijden stilzetten van de windturbines. Hoewel er (nog) geen officiële normen zijn voor LFG kan het in de praktijk wel leiden tot resultaten die de haalbaarheid van de plannen ondermijnen.

Slagschaduw – ook slagschaduw kan door verplichte stilstand de haalbaarheid van plannen ondermijnen. Hoewel hier wel normen voor zijn en er in RIP 5.3 onderzoek is uitgevoerd en op RIP pagina 111/112 via een beslisboom wordt geprobeerd de overlast te beperken, is elke vorm van slagschaduw hinderlijk. Bestaande woningen kunnen niet worden ontzien en leiden zeker tot stilstand momenten.

Horizonvervuiling en lichthinder – vanwege de grote hoogte zijn de windturbines vanuit de wijde omtrek op grote afstand te zien, waarbij in de nacht de obstakelverlichting zowel constant als knipperend dient te zijn en tot lichthinder leidt. In RIP 5.12.1 wordt vermeld dat initiatiefnemers streven naar een zo minimaal mogelijke uitvoering van obstakelverlichting, maar RIP 5.12.2 geeft duidelijk aan dat voor windturbines met tiphoogtes hoger dan 150m dienen te zijn voorzien van obstakelverlichting. De windturbines langs de A27 zijn door hun tiphoogte van 220m dus verplicht voorzien van obstakelverlichting en creëren dus lichthinder in de wijde omtrek.

Waardevermindering van woningen – de plannen van de windturbines hebben al potentiële kopers voor de woonkern Oosterwold afgeschrikt, op het moment dat de windturbines er echt staan is het mogelijk dat bestaande woningen in waarde verminderen. Voor de bewoners in de Prieelvogelweg en Paradijsvogelweg die in het slagschaduwgebied vallen is de woning mogelijk onverkoopbaar.

Concluderend zijn dit zorgen van bewoners die niet altijd gekwantificeerd kunnen worden, maar wel significant kunnen worden beperkt door een beperkte tiphoogte te specificeren of andere plaatsingsgebieden te gebruiken.

7. *de gemeentes Almere en Huizen ondersteunen onze punten*

Als weergegeven in 4.4.2 én in hun eigen zienswijze ondersteunt onze gemeente Almere uiteindelijk de kern van onze punten: een beperking van de ashoogte van de windturbines langs

de A27 (volgens “Energie werkt” in de bocht tot 120m, standaard tot 100m), bij voorkeur het voorkomen van windturbines langs de A27 en deze verplaatsen om de ontwikkeling van Oosterwold niet te beperken, burgers laten participeren.

Ook de gemeenteraad van Huizen heeft bij de vaststelling van het Regioplan de Provincie Flevoland opgeroepen om voor de zone langs de A27 een hoogtebeperking in te stellen waardoor obstakel verlichting niet nodig is. Tevens heeft Huizen verzocht om de definitieve besluitvorming voor deze plaatsingszone langs de A27 uit te stellen teneinde een heroverweging te maken voor deze locatie waarbij alle belanghebbenden worden betrokkenen.

Concluderend lijkt het ons duidelijk dat wij grote vraagtekens zetten bij de keuze en onderbouwing van hoge windturbines langs de A27, zo dicht op duizenden bewoners van de grootste stad van Flevoland en middenin ontwikkelgebied Oosterwold.

Het lijkt ons een verkeerd uitgangspunt om voor het huidige RIP uit te gaan van een in het verleden ingenomen standpunt in de Intergemeentelijke Structuurvisie Oosterwold (2013) voor windturbines langs de A27, zonder oog te hebben voor veranderende ontwikkelingen. Vasthouden aan dit standpunt kan/zal voor zowel omwonenden als de gemeenten Almere en Zeewolde als het Rijk nog wel eens erg nadelig uitpakken.

Onze wens is geen windturbines te plaatsen langs de A27 en deze te verschuiven naar een alternatieve locatie, om het woongenot van de bestaande bewoners en dat van de vele toekomstige bewoners van ontwikkelend Almere niet te beperken. We hebben het hier over een kleine aanpassing – maar 8,5km van de totale 135km!

Bijlage1 ingediende zienswijze Ontwerp regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland en bijhorende Plan MER.

Van: Belangenvereniging Almere – Hout
p/a secretariaat BAH
Rietganslaan 23
1343 AP Almere

Aan Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt windpark Zeewolde
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Almere – Hout , 23 december 2015

Onderwerp: Zienswijze 'Conceptnotitie reikwijdte en detailniveau windpark Zeewolde'

Bijlagen: ingediende zienswijze Ontwerp regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland en bijhorende Plan MER toe te passen op Conceptnotitie windpark Zeewolde.

Als eigenaar en bewoner van Pauwlaan 11, zijn wij direct belanghebbende bij uw 'Conceptnotitie reikwijdte en detailniveau windpark Zeewolde'. Middels dit schrijven geven wij onze zienswijzen op uw notitie.

De gemeente Almere onderschrijft het Regioplan (nog) niet

In uw notitie schrijft u op bladzijde 14: De gemeente Almere kan zich vinden in het Ontwerp-Regioplan voor wat betreft het windpark Zeewolde. Dit standpunt zal nog bestuurlijk worden bekrachtigd. Tegen deze bewering maak ik bezwaar omdat wij op 16 december jl. van de gemeente Almere hebben begrepen dat zij een zienswijze hebben ingediend op het Ontwerp regioplan.

Regioplan is nog niet vastgesteld en kan dus nog geen kader voor uw notitie zijn

In uw notitie schrijft u op bladzijde 13: *'Het Rijk neemt het provinciaal beleid als uitgangspunt bij de projecten voor windenergie waarvoor hij het bevoegd gezag is. Dat geldt ook voor het onderhavige project Windpark Zeewolde.'* In uw notitie schrijft u op bladzijde 14: *'Windpark Zeewolde is het project voor deelgebied Zuid. Het Regioplan vormt het kader voor de ontwikkeling van windpark Zeewolde.'* Het regioplan was d.d. 21 september 2015, de datum van uw notitie, nog niet vastgesteld. In oktober 2015 is het ONTWERP regioplan gepubliceerd en ter inzage gelegd tot 4 december 2015. Wij maken bezwaar tegen de uitgangspunten en de plaatsingszones zoals genoemd in uw notitie omdat het Regioplan nog niet definitief is vastgesteld en dus de kaders voor uw notitie nog niet zijn vastgesteld.

De effecten van Het Windpark Zeewolde op de grens van Almere raken ook en met name de inwoners van Almere. De inwoners van Almere en Almere Hout zijn niet actief geïnformeerd dat verbaast ons omdat zij direct belanghebbenden zijn.

Ook zijn er ruim 300 zienswijzen ingediend die nog niet zijn verwerkt in het regio plan. De wettelijke geregelde beginselen van behoorlijk bestuur zijn dus nog niet geregeld.

Indien u van mening bent dat het juridisch wel mogelijk is uw notitie reeds te publiceren, voordat het regioplan definitief is vastgesteld, dan verklaren wij hierbij dat al onze bezwaren tegen het regioplan ook van toepassing zijn op uw notitie Reikwijdte en detailniveau. In de bijlage treft u onze zienswijze op het Ontwerp Regioplan Windenergie Zuidelijke en Oostelijk Flevoland.

Indien hoge molens dan minder molens maar met een groter vermogen (7,5 MW)

Op blz. 19 van uw notitie wordt de voorgenomen activiteit van de Ontwikkelvereniging Zeewolde beschreven. “ *De doelstelling van het windpark is: De realisatie van een nieuw windpark van circa 100 moderne turbines (met vermogens tussen circa 2 MW en 4 MW);* “ Op blz 22 van uw notitie benoemd u Alternatief 1: Maximaal grootte turbines, waarbij molens tot 220 meter tiphoogte in de plaatsingszones worden voorzien.

Wij maken bezwaar tegen het maximaliseren van de hoogtes, zonder het maximaliseren van het vermogen en het verminderen van het totaal aantal molens. Vanuit het oogpunt van opschalen en saneren is het wenselijk deze variant te onderzoeken op effecten en opbrengsten. Er zijn bestaande turbines tot 195 meter tiphoogte op de markt met een vermogen van 7,5 MW. Een alternatieve variant van minder windmolens maar met een hoger vermogen (7,5 MW) ontbreekt nu in uw notitie. Deze optie geeft de mogelijkheid om binnen het plangebied Zeewolde in totaal met minder molens toe te kunnen en mogelijk daardoor ook met minder plaatsingszones toe te kunnen. Vanuit het perspectief van de inwoners van Almere, Huizen, Blaricum en de toekomstige inwoners van de Oosterwold is het wenselijk een variant op te nemen en te onderzoeken waarin de plaatsingszone langs de A27 vervalt en bijvoorbeeld de derde plaatsingszone parallel aan de A27 wordt voorzien van 7,5 MW turbines. Hiermee wordt een zelfde opgesteld vermogen behaald en wordt een veel grote afstand tot dicht bewoond gebied bereikt. Hiermee wordt voorkomen dat tienduizenden inwoners in de directe omgeving (< 1,5 km) hinder ondervinden (geluid, slagschaduw en omgeven door (knipperende) obstakelverlichting). Ook als deze hinder binnen de wettelijke kaders blijft is er nog steeds sprake van hinder. Het doel moet zijn nu de meest optimale situatie te onderzoeken, waarin sprake is van zo min mogelijk hinder.

Alternatief 1 omvat hogere molens (220 m) dan volgens het regioplan als maximum wordt gehanteerd.

In de plan MER van, en het Ontwerp Regioplan Windenergie Flevoland worden uitsluitend molens tot een hoogte van 195 meter (tiphoogte) genoemd en onderzocht. In uw notitie reikwijdte en detailniveau windpark Zeewolde wordt een alternatief Variant 1 genoemd met windmolens tot een tiphoogte van 220 meter. Wij maken bezwaar tegen de hoogte van 220 meter in alternatief 1 omdat deze niet aansluiten op de uitgangspunten van het Regioplan en de bijbehorende plan MER.

Doorberekenen van het effect op de elektriciteitsopbrengst van mitigerende maatregelen tegen slagschaduw

Een belangrijk bijkomend voordeel van bovengenoemde plaatsingsvariant (hoge molens met groot vermogen ten noorden van Oosterwold en geen plaatsingszone langs de A27) is dat de windmolens minder slagschaduw veroorzaken, waardoor een opbrengst wordt bereikt. Windmolens in de zone langs de A27 zullen in de praktijk vanwege de slagschaduw in dichtbevolkt gebied (Almere Hout, Oosterwold en Almere Buiten) op jaarbasis aanzienlijk minder uren kunnen draaien. Dit effect moet verdisconteerd worden in de berekeningen van de elektriciteitsopbrengst van de varianten in uw MER.

Effecten grond-lucht- en geluidstrillingen

Wij maken ons zorgen over infrasone trillingen zoals grond-, lucht- en geluidstrillingen het zogenaamd 'infrageluid' wat voor sommige mensen en bepaalde diersoorten hoorbaar en voelbaar als laagfrequent geluid is. In het plan staat genoemd dat dit wordt onderzocht. We willen met nadruk vragen hiernaar gedegen en onafhankelijk onderzoek te doen.

Zwaarder belang dichtbevolkt gebied wordt niet onderkend

Er wordt in uw notitie geen enkel onderscheid gemaakt tussen de plaatsingszones in dichtbevolkt gebied (Almere Hout en Oosterwold e.o.) en de andere zones in veel minder dichtbevolkt gebied. Hiertegen maken wij bezwaar omdat het voor een goede beoordeling van de invloed op de LEEF omgeving relevant is hoeveel mensen in een gebied LEVEN. Hinder voor enkele tienduizenden inwoners dient in uw MER zwaarder te worden gewogen dan de hinder voor enkele honderden. Er dient in de MER daarom onderscheid te worden gemaakt tussen het gebied Oosterwold e.o. en de andere plaatsingszones.

Leefomgeving hoort het zwaarst te worden gewogen

In uw notitie benoemt u een aantal aspecten waarop de twee genoemde varianten onderling worden vergeleken. Er wordt echter geen onderscheid aangegeven in het gewicht dat deze aspecten hebben. Hiertegen maken wij bezwaar omdat de LEEFomgeving, lees de leefbaarheid, het zwaarste gewicht behoort te hebben.

Obstakelverlichting dient als volwaardig aspect onder leefomgeving te worden beoordeeld.

In uw notitie wordt de obstakel verlichting als een sub-aspect onder het criterium landschap beoordeeld. Hiertegen maken wij bezwaar omdat in de praktijk blijkt dat obstakelverlichting leidt tot ernstige hinder voor omwonenden. Het Alexiapark heeft geleerd dat obstakelverlichting als zeer irritant wordt ervaren. Juist bij extreem hoge molens heeft obstakelverlichting een impact op een veel groter gebied. Het is daar noodzakelijk dat het effect van obstakelverlichting als volwaardig aspect onder het hoofdstuk leefomgeving dient te worden beoordeeld, en niet als sub aspect van het criterium landschap.

De geplande opschaling naar 100 grote tot extreem grote windturbines in het plangebied Zeewolde is van een unieke schaal en omvang in Nederland. Het feit dat dit wordt gepland in een dichtbevolkt gebied waar vele tienduizenden mensen wonen en gaan wonen vraagt een zeer grote zorgvuldigheid van de overheid, waarbij de leefbaarheid voor de inwoners van de directe omgeving van het plangebied zwaar dient mee te wegen. Graag verzoeken wij u om gelet op bovenstaande argumenten, de juiste afwegingen te maken en in een herziende notitie Reikwijdte en detailniveau Windmolen Park Zeewolde het belang van de inwoners van Almere, Huizen en Blaricum (Blaricummermeent) zwaarder mee te wegen.

Graag willen wij u danken voor de gelegenheid onze zienswijzen te kunnen geven en zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Namens het bestuur van de **Belangenvereniging Almere Hout**

Met vriendelijke groet,

Dhr. Ir. K.J. Mink, secretaris

Bijlage 2 ingediende zienswijze Ontwerp regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland en bijhorende Plan MER.

Van de Belangenvereniging Almere Hout (B.A.H.)
Almere Hout

Aan Provincie Flevoland
Postbus 55
8200 AB Lelystad

Almere Hout, 2 december 2015

Onderwerp: Zienswijze ontwerp 'Regioplan windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland' en 'plan MER voor het Regioplan windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland'

Geacht provinciaal bestuur,

Als Belangenvereniging Almere Hout en inwoners van Almere Hout zijn wij direct belanghebbende bij uw ontwerp 'Regioplan windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland', deelgebied Zuid. Middels dit schrijven geven wij u onze zienswijzen op het plan voor deelgebied Zuid en de bijbehorende Milieueffect Rapportage (MER) d.d. 8 september 2015. Voor de goede orde willen wij hierbij vermelden dat wij voorstander zijn van windenergie, mits op zorgvuldige wijze ingepast in onze leefomgeving en rekening houdend met de leefbaarheid.

1. Relatie tussen nationale structuurvisie windenergie op land (2014) en het regioplan windenergie zuidelijk en oostelijk Flevoland (2015)

In uw ontwerpplan schrijft u op pagina 10: ' Het Regioplan is te beschouwen als een gebiedsgerichte uitwerking van de nationale structuurvisie Windenergie op Land (2014), maar niet beperkt tot de doelstelling voor 2020'. Op pagina 10 van uw plan staat een kaartje afgebeeld uit de nationale structuurvisie windenergie op land. Op pagina 16 is het voorkeursalternatief en de plaatsingszones weergegeven uit uw plan.

Nationale structuurvisie

Ontwerp regioplan windenergie Flevoland

Uw regioplan plan wijkt voor het gebied in Zuid Oost Flevoland af van de nationale structuurvisie. In de nationale structuurvisie wind op land is het zuidelijk deel van Flevoland: Almere ten zuiden van de A27, en het gebied direct gelegen aan het Gooimeer (Industrieterrein Stichtse Kant) en het Eemmeer (het gebied begrensd door de N704 (Eemmeerdijk), N301 en N305) aangewezen als potentieel gebied voor windenergie op land. In uw ontwerpplan is nu niet voorzien in saneren en opschalen van windmolens in bovengenoemd gebied in Flevoland Zuid. In uw ontwerpplan wordt echter ook niet duidelijk of er in dit gebied toch nog sprake kan zijn van een mogelijkheid tot uitbreiding van het aantal windmolens (zonder sanering van bestaande molens), of dat er in dit gebied sprake is van een stand still beginsel gedurende de planperiode. Naar onze mening is uw ontwerp plan niet volledig zonder een duidelijke uitspraak over de status van dit gebied met betrekking tot de capaciteit voor wind op land. Indien voor dit gebied binnen de planperiode wel uitbreiding van de capaciteit aan windmolens mogelijk is dient u dit in uw ontwerp regioplan (en de MER) op te nemen, omdat er anders geen sprake is van sluitend regioplan voor Zuidelijk Flevoland. Indien er voorzien is in een 'stand still' in bovengenoemd gebied (dus geen uitbreiding van het aantal molens) ondersteunen we dat van harte.

2. Uitgangspunten regioplan en MER

In het ontwerpplan staat op pagina 5: De drie nieuwe parken Prinses Alexia, Sternweg en Noordoostpolder zijn goed voor 637 MW, de kleinere molens van de oude generatie samen voor 629 MW. In 2020 moet daar ten minste 124,5 MW netto aan toegevoegd zijn, plus de capaciteit van de dan gesaneerde oudere windmolens. (pg 10): Het (regioplan) beperkt zich echter niet tot 1390,5 MW of het jaar 2020: de aanpak van 'opschalen en saneren' gaat daarna verder.

In de MER staat op pagina 23: *'De opgave voor vervanging en nieuwbouw komt hiermee op netto afgerond tenminste 750 MW voor 2020'* 'Tenminste' biedt ruimte voor nieuwbouw windmolens tot een totaal van meer dan 750 MW.

Op pagina 31 van de MER staat: *'Inmiddels is gebleken dat het voor de financiële haalbaarheid van de gehele herstructurering wenselijk kan zijn dat meer dan 750 MW wordt gerealiseerd. Hoeveel MW meer nodig is om te komen tot financiële haalbaarheid is echter niet eenduidig vast te stellen.'*

Concreet wordt hiermee in zowel het regioplan als de MER aangegeven dat er geen bovengrens wordt gesteld aan opgesteld vermogen aan windenergie in het ontwerp regioplan Zuidelijk en Oostelijk Flevoland en de MER. Doordat de windmolens in enkele lijnopstellingen worden geplaatst en doordat de totale lengte van deze lijnopstellingen 144 kilometer bedraagt in de voorkeursvariant is de enige mogelijkheid om meer vermogen te realiseren het plaatsen van hogere windmolens met het grootste vermogen (type M en L in de MER). Er wordt nu een maximale ruimte geboden aan de projectontwikkelaars van een plaatsingsgebied, wat zal resulteren in het optimaliseren van het economische rendement, te weten het plaatsen van de grootst mogelijke molens (195 m / 220 tip). In de MER is dit niet als scenario doorgerekend op de milieueffecten in de voorkeursvariant van de plaatsingsgebieden. Hiermee is uw MER feitelijk onvolledig.

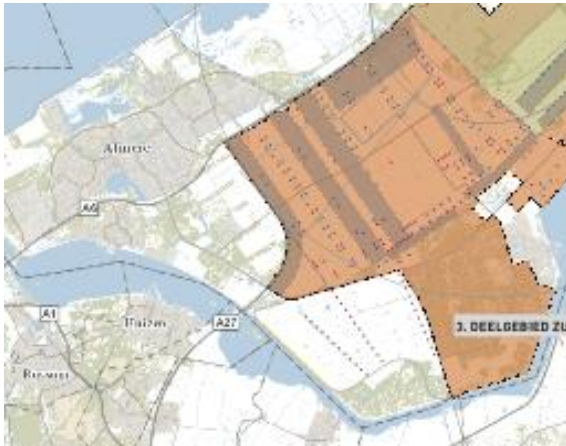
3. Geen gedifferentieerde uitgangspunten per plaatsingszone

In uw regioplan worden alle plaatsingszones gelijkgeschakeld op het punt van de uitgangspunten. In alle plaatsing zones (m.u.v. zones rond vliegveld Lelystad) is een maximalisering van het opgesteld vermogen (lees plaatsen van de grootste molens) toegestaan. De milieueffecten in de MER zijn voor het totale plan beoordeeld en niet per plaatsingsgebied. De plaatsingszones zijn echter uniek en verschillen onderling sterk qua invloed op de omgeving en omwonenden. Naar onze mening is het daarom niet correct dat er niet per plaatsingszone een beoordeling van de effecten is gemaakt, waarop dan gebied specifieke uitgangspunten worden vastgesteld op het gebied van maximale hoogtes en minimaal op te stellen totaal vermogen wordt vastgesteld. Dit zou voor alle betrokkenen ook in een vroeg stadium duidelijkheid en houvast bieden. Voor specifieke zones bij het vliegveld is er wel concrete hoogtebeperking. Daarmee is duidelijk dat hoogtebeperkingen in dit stadium van de planvorming wel gesteld kunnen worden. Dat zou in dit stadium dus ook voor plaatsingszones in en nabij woongebieden (o.a. Oosterwold) ook kunnen, zodat de leefbaarheid in deze gebieden op voorhand beter gewaarborgd wordt. Om deze redenen maken wij bezwaar tegen het feit dat uw regioplan geen aanvullend onderscheid in de plaatsingszones maakt, o.a in of nabij woongebieden, in de vorm van hoogtebeperking en maximaal op te stellen vermogen in een zone.

Voor de drie plaatsingszones ten noord-oosten van de A27, die in de directe nabijheid van (toekomstige) woongebieden (< 1,5 km) liggen is een maximale tip hoogte van minder dan 150 meter noodzakelijk om een leefbare situatie te behouden. Zo wordt ook voorkomen dat de woonwijken Hout, Buiten en Oosterwold in Almere omgeven worden door obstakelverlichting in de nacht.

4. Plaatsingszones ten noord-oosten van de A27

In uw ontwerp regioplan zijn drie plaatsingszones voorzien nabij Almere.

Voor de inwoners van Almere Hout, -Buiten en Oosterwold (woonwijk met 15.000 woningen in ontwikkeling), Huizen en Blaricum (woonwijk Blaricummeermeent in aanbouw) zijn de 3 plaatsingszones ten noordoosten van de A27 relevant. Voor deze plaatsingszones geldt een ashoogte van minimaal 90 meter, maar er wordt geen hoogte beperking gesteld. Concreet betekent dit dat in deze zones een groot aantal windmolens met een tiphoogte tot 195-220 meter mogelijk wordt gemaakt. Hiertegen maken wij bezwaar.

Voor de inwoners van Almere Hout, -Buiten en Oosterwold (woonwijk met 15.000 woningen in ontwikkeling), Huizen en Blaricum (woonwijk Blaricummeer-meent in aanbouw) heeft dit een in Nederland ongeëvenaarde impact op de directe leefomgeving en leefbaarheid van vele duizenden inwoners die in de MER niet specifiek is beoordeeld voor deze gebieden. Ter overweging en vergelijk, in Medemblik staat slechts 1 windmolens van 195 meter, waarvan de wethouder publiekelijk heeft getuigd dat hij spijt heeft van deze beslissing.

5. De visualisaties in de MER zijn volledig ontoereikend om de impact op het landschap te beoordelen.

Een belangrijke doelstelling voor de provincie luidt: ‘ *Het uiteindelijke resultaat is een mooier landschap*’ (pag. 6 regioplan).

De gemeenten Huizen, Eemnes, Blaricum en Naarden hebben in 2013 hun zorgen geuit over de impact van de geplande opschaling van windmolens op het landschap. In de ‘ *Antwoordnota Notitie Reikwijdte en Detailniveau ten behoeve van het planMER Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland*’ verwijst de Provincie deze bewaarschrijvers naar een 3D-model waarin de effecten van windparken op het landschap gemodelleerd zullen worden. Aan dit 3D model mogen dus hoge eisen worden gesteld omdat zowel de Provincie als de gemeenten een mooier landschap tot doel hebben.

In de MER zijn de resultaten van deze visualisaties als volgt en op onderstaande schaal weergegeven voor een gezichtspunt langs de A27.

Figuur 6.4b: grote turbinetype (standpunt 6)

Figuur 6.4c: kleine turbinetype (standpunt 6)

In de MER wordt niet gedefinieerd wat het grote en het kleine turbinetype is.

Figuur 5.7: Zicht vanaf de A27 op het open middengebied (turbines met ashoogte 67 m, rotordiameter 8

Bovenstaande foto uit de MER van de huidige situatie met “kleine” molens (107 meter tiphoogte) langs de A27 laat echter duidelijk zien dat het 3D visualisatie model tekort schiet om de werkelijkheid te verbeelden. De grootste molen in de visualisatie lijkt nu gelijk aan de kleine molen in de werkelijkheid. Dit is een gevolg van de wijze waarop de uitgangspunten in de visualisatie zijn gekozen. In de werkelijkheid zal de beleving van het windmolen park ten Noord Oosten van de A27 minder gunstig zijn dan nu in de visualisaties wordt gesuggereerd.

Onze bezwaren tegen de gebruikte 3D visualisaties zijn:

- Afbeeldingen van 13 x 8 cm geven geen representatief beeld van de landschapsbeleving in werkelijkheid.
- De gekozen standpunten en beeldhoek zijn van grote invloed op de perceptie van de visualisatie. Met andere woorden als er bewust afstand wordt gehouden en een groothoek wordt gebruikt lijkt alles kleiner.
- In de visualisaties worden geen herkenbare referenties voor de schaal gehanteerd zoals een mens en een auto. Hierdoor lijkt alles in een open landschap van gelijke grootte en is de impact van schaalvergroting moeilijk in te schatten. In de werkelijkheid zijn onze hersenen heel goed in staat de schaal te beoordelen in relatie tot de omgeving, op deze visualisaties echter niet.
- Vanaf de zuidkant van de Flevopolder wordt volstaan met 1 visualisatie vanaf de kust van Huizen. Hierbij is gekozen voor een positie vanaf de Zomerkade, welke het verst weg is gelegen van het gebied langs de A27. Huizen (Harderwijkerzand) en de Blaricummeermeent nabij de Stichtse Brug zouden voor een eerlijke beoordeling van de visuele impact van de windmolens ten noord oosten van de A27 de enige juiste locaties zijn. Deze locaties liggen bijna 2 kilometer dicht bij de geplande plaatsingszones langs de A27. Het is voor een goede beoordeling op de omgeving ook wenselijk visualisaties toe te voegen vanaf Spakenburg en de Eempolder, deze ontbreken. Verder zijn er in de MER geen visualisaties vanuit de bebouwde kom in Almere (Hout en Buiten) uitgevoerd. Al deze ontbrekende visualisaties tezamen maken dat de in de MER gepresenteerde beoordeling van beleving vanuit de polder en de omgeving ontoereikend en ongefundeerd is.
- Er wordt gebruik gemaakt van een statische presentatie in plaats van een bewegende 3D presentatie (draaiende molen en een bewegend standpunt). In deze tijd van bijna onbegrensde digitale technieken is het 3D model van een welhaast simplistisch niveau. Een virtuele 3D animatie waar de toeschouwer zelf een virtuele reis maakt door het gebied zou een aanzienlijk betrouwbaarder beeld geven van de impact op het landschap.

6. De doelstelling van een mooier landschap wordt niet behaald en de beoordeling van de landschappelijke impact in de MER is niet transparant

(Nogmaals) Een belangrijke doelstelling voor de provincie luidt: ‘ *Het uiteindelijke resultaat is een mooier landschap*’ (pag. 6 regioplan). De provincie gaat er hierbij vanuit dat grote molens nu eenmaal de toekomst zijn en dat deze beter in lijnopstellingen kunnen worden geplaatst, ook in meerdere rijen achter elkaar. Losse molens zouden het beeld te zeer verstoren. Nergens wordt echter getoetst of deze aanname ook wordt bereikt en er dus inderdaad sprake is van een ‘mooier landschap’.

Bij de afweging van de opstellingsvarianten (natuur, landschap, opbrengst en polder variant) is wel onderling een vergelijk gemaakt op de invloed op het landschap, maar de wijze waarop de beoordeling tot stand is gekomen wordt niet gepresenteerd en is dus niet transparant. Juist hier zou verwacht mogen worden dat er op basis van een groot aantal visualisaties per variant een onderlinge vergelijking wordt gepresenteerd.

Tegen de beoordeling van de impact op het landschap in de MER maken wij bezwaar omdat deze niet navolgbaar en transparant is. Ook is niet aangetoond dat de gekozen opstelling (polder variant) leidt tot een mooier landschap.

7. De visuele impact van nachtelijke obstakelverlichting is onvoldoende onderzocht

Windmolens met een tiphoogte boven de 150 meter moeten worden voorzien van obstakelverlichting. De opschaling naar molens van 157 en 195 meter maakt het mogelijk dat er in totaal in de polder tussen 220 en 280 molens obstakel verlichting krijgen. In het windpark Zuidlob bij Zeewolde staan op dit moment 36 windmolens met obstakelverlichting. Deze hebben reeds een grote impact op de omgeving. Sinds enige tijd brandt de verlichting in de Zuidlob permanent (overdag wit, s' nachts rood), wat een aanzienlijke verbetering is ten opzichte van de situatie waarin de verlichting a-synchroon knipperde. Deze verlichting in Zeewolde is tot in Amsterdam (30 kilometer) zichtbaar. De geplande opschaling in het regioplan betekent dat op termijn in Flevoland 250 tot 300 windmolens s' nachts een rood licht voeren, waardoor feitelijk de hele horizon van de polder gevuld is met rode lichten. Deze impact is uniek in Nederland en heeft een enorme visuele uitstraling in (de ruime omtrek van) de polder. Dit is feitelijk onacceptabel en wordt in de MER zwaar onderschat en onvoldoende als ernstig probleem onderkent. In de MER wordt de visuele beleving in de nachtperiode slechts op 1 plaatje weergegeven, voor 1 variant, vanuit 1 gezichtspunt (Harderwijk, richting de A27). Harderwijk ligt op ca 15 km van de plaatsingszone omgeving A27. Het is overigens evident dat de werkelijke waarneembaarheid van de obstakelverlichting op grote afstand vele malen hoger is dan uit onderstaande visualisatie blijkt. De visuele impact op kortere afstanden is in de MER geheel niet beoordeeld door middel van een visualisatie.

Figuur 6.6c: Alternatief O 150, nachtperiode (standpunt 9)

De beoordeling in de MER van de invloed van de obstakel verlichting op de beleving in de nachtperiode gezien vanuit de polder en de omgeving van de polder is totaal ontoereikend.

8. Er worden in de ruimtelijke uitgangspunten voor de plaatsingszones geen eisen gesteld aan de uitvoering van de obstakelverlichting.

De visuele impact van honderden continue brandende obstakelverlichtingen in de polder is zeer groot. De impact van honderden a-synchroon knipperende lichten is echter nog vele malen erger en desastreus te noemen. Desondanks wordt in de MER geheel niet ingegaan op het verschil in beleving van de verschillende uitvoeringsvarianten van nachtelijke obstakelverlichting. Het doel van de ruimtelijke uitgangspunten voor de plaatsingsgebieden in het regioplan is om voor heel Flevoland een uniforme omgevingskwaliteit te bereiken. In het regioplan worden echter geen uitvoeringseisen aan obstakel verlichting gesteld. Dat is een ernstige omissie omdat hierdoor de mogelijkheid wordt geboden voor verschillende uitvoeringen in de verschillende plaatsingszones waardoor het totaal beeld in Flevoland in de nacht nog dramatischer wordt.

Aanvullende vragen en opmerkingen:

1. Wat is de reden dat Flevoland onevenredig veel belast wordt met windturbines vergeleken met de rest van Nederland en waarom wil de politiek in Flevoland zo graag dat dit een echte “ windprovincie” is?
2. Waarom onderzoekt men geen mix met andere duurzame energie bronnen zoals bijvoorbeeld zonnenergie etc. op dezelfde wijze als Almere met het plan ‘Energie Werkt’?
3. Waarom is precies op de grens Almere-Zeewolde een plaatsingsgebied gekozen, dit werkt in de hand dat de gemeente Zeewolde hun windmolens zover mogelijk bij hun eigen woonkernen vandaan kan plaatsen ten koste van de bewoners van Almere?
4. Wat is de reden geweest om het zogenaamde voorkeurs alternatief (het poldermodel) naar voren te schuiven , terwijl het Regioplan juist aangeeft dat het alternatief landschap en ook het alternatief natuur op veel punten veel gunstiger zijn.
5. Waarom is de plaatsing van windmolens ten noorden van de A27 praktisch in de gepande woonwijk Oosterwold ?

Graag verzoeken wij u om gelet op bovenstaande argumenten, de juiste afwegingen te maken in het belang van de inwoners van Flevoland én de haar omliggende gemeenten. Daarom verzoeken wij u de Milieu Effect Rapportage opnieuw uit te laten voeren en aansluitend uw regioplan te herzien rekening houdend met de in onze zienswijzen aangedragen argumenten.

Tot slot wil ik u erop wijzen dat u in uw regioplan schrijft dat u diverse belangenbehartigers en windverenigingen actief heeft betrokken in het totstandkomingsproces. Helaas heeft u verzuimd om ook bewonersgroepen uit Almere en omliggende gemeenten (o.a. Huizen) te benaderen, noch uit te nodigen voor de door u georganiseerde bewonersavonden. Dit is mijns inziens vreemd als u tegelijkertijd in uw regioplan schrijft dat u streeft naar maatschappelijk draagvlak. Om deze reden verzoeken wij u met klem om onze

Belangenvereniging Almere Hout en Stop Windmolens Gooimeer in de vervolgfase nadrukkelijk uit te nodigen.

Wij zullen een weliswaar kritische maar ook constructieve inbreng leveren en zijn zoals eerder gezegd geen tegenstanders van windmolens, mits op zorgvuldige wijze ingepast in onze leefomgeving en rekening houdend met de leefbaarheid van alle inwoners in de hele regio. Graag willen wij u danken voor de gelegenheid onze zienswijzen te kunnen geven en zie uw reactie met belangstelling tegemoet.

Namens het bestuur van de **Belangenvereniging Almere Hout**

Met vriendelijke groet,

Dhr. Ir. K.J. Mink, secretaris